52e jaar. — Nr 54. Zaterdag, 6 Mei 1905.

Men schrijft in te Tongeren bij V. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, Groote Markt, te Tongeren.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week : 6 fr. per jaar.
Twee - - 5 -
Een - - 4 -

Een blad afzonderlijk 10 centiemen.

De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.

Aankondigingen : 15 centiemen per drukregel.

Reclamen, vounissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad, 1 frank den drukregel.

TONGEREN, DEN 6 MEI 1905.

VAN ALLES WAT.

ZONDAGRUST. — Men weet hoe de liberalen de Zondagrust bestreden hebben en nog bestrijden.

Maar ze zijn er niet tegen; o! verre van daar!

Maar 't is tegen de Grondwet, ziet ge, en dat is de reden van hunne tegenstand.

Maar laat ons eenige jaren achteruit gaan.

Minister Van der Peereboom voerde de postzegels in met hielkens: Niet bestellen op Zondag.

Iedereen is en blijft vrij dat hielken af te breken of eraan te laten. Dat was toch tegen de Grondwet niet, voorzeker.

En wie was er tegen?

Niemand anders dan de liberalen!

Wie was er tegen dat het getal brievenuitdedingen 's Zondags verminderd werd — dat de namiddag- of avonduitdeeling werd afgeschaft? Niemand anders dan de liberalen, vooral de liberale gazetten.

Wie was er tegen dat het getal bureeluren des Zondags verkort werd voor de postbedienden?

Niemand anders dan de liberalen!

Die hervormingen zijn nu in werking — en niemand klaagt er over.

Zelfs in de liberale bladen vindt men er nooit eene klacht over.

Brievendragers en postbedienden zijn tevreden.

Zoo zal het ook gaan in de handelswereld.

Na eenigen tijd zal men wel zien dat de Zondagrust volstrekt niet nadeelig is.

En de liberalen zullen er eens te meer mogen op roemen dat zij eene nuttige hervorming bestreden hebben.

* * *

VERSCHRIKKELIJK. — Volgens de volksoptelling van 1900 zijn er 2 miljoen 138 duizend Belgen en Belginnen die ongeletterd zijn. Dat is 32 per honderd van de bevolking — het derde!

Maar:

1° Men moet weten dat er 18 per honderd kinderen zijn van min dan 8 jaar. Die, natuurlijk, weten nog niet veel.

2° Dat er omtrent 4 per honderd personen zijn van meer dan 70 jaar, en dat in hunne jeugd 't onderwijs weinig ontwikkeld was.

18 en 4 is 22 die moeten afgetrokken worden van de 32 — blijft nog 10 per honderd ongeletterden.

In 1900 waren er onder de lotelingen 12 ongeletterden per honderd, en daarin waren blinden, dooven en onontwikkelden begrepen.

Men mag dus aannemen dat er min dan 10 per cent waren gelijk de liberale *Matin* van Parijs heeft vastgesteld, en dat België met dat per cent op den tweeden of derden rang komt van de geletterde volkeren.

* * *

Z. EM. DE KARDINAAL-AARTSBISSCHOP VAN MECHELEN EN DE VLAAMSCHE ZAAK. — Volgens den *XXe Siècle* heeft Z. Em. Kardinaal Goossens aan den zeer eerw. heer kanunik Miers, president van het Groot-Seminaire van Mechelen, eenen brief geschreven waarin hij verklaart dat er voortaan, aan het onderwijs van het Vlaamsch in de kollegiën en de seminariën van het aartsbisdom eene groote uitbreiding zal gegeven worden. Z. Em. laat daarenboven aan de leerlingen van rethorika en poëzis toe de Landdagen bij te wonen vergezeld van hunnen professor en deze toelating is ook uitgebreid tot de studenten in wijsbegeerte en godsgeleerdheid.

* * *

Men schat, dat er op den aardbol ongeveer 4000 talen gesproken worden. Men verdeelt ze in zeven groepen: de Indo-Europeaansche talen, de Semitische talen, de Tartaarsche talen, de eenlettergrepige talen, de Maleische talen, de Afrikaansche talen en de Amerikaansche talen.

De Indo-Europeaansche talen spreekt men in Oost-Indië, en verder westwaarts in Azië en Europa tot aan den Atlantischen oceaan. Al die talen zijn veellettergrepig en onbuigbaar. Uit den Teutoonsche tak, afstammende van het Gothisch, sproot het Vlaamsch.

De groep der Semitische talen bevat het Hebreeuwsch, het Arabisch, het Syrisch, enz., enz.

De Tartaarsche talen zijn over Midden- en Noordelijk Azië verspreid.

De eenlettergrepige talen hoort men in Indo-China, China en Japan. De woord n zijn niet verbuigbaar, en worden door verschillende teekens verbeeld.

De Maleische talen, eigen aan het Maleische menschenras, zijn verwant aan de Taartaarsche talen.

De oorspronkelijke talen van Amerika bestaan uit woorden, die verscheidene gedachten weergeven.

* * *

VERGELIJKENDE SNELHEID. — Onze snelste expresstreinen zouden gelijk gruiskarren voortrijden indien men ze vergelijkt bij de vlucht der dieren.

Het zou zeer belangrijk zijn te weten hoe de Duitsche ingenieur M. J. Olshausen er toegekomen is om de snelheidsvlucht van eenen vogel te berekenen, die men bij de Duitschers « Regenpfeiter » noemt. Deze vogel vliegt 7500 meters per minuut of 450 kilometers per uur en kan over Frankrijk vliegen op 2 uren.

De zwaluw legt 800 meters per min. of 48 kilometers per uur af: de duif legt in hare eerste vlucht 1000 meters en soms nog meer af, wanneer zij echter een tweetal uren vliegt, bereikt zij slechts 7 tot 800 meters.

De mensch is zeer klein tegenover de dieren. De snelste wielrijder doet 22 meters per sekond, en wordt door den Russischen hazewind geklopt met 25 met. per second, terwijl de gazelle 27 meters aflegde.

De struisvogel kan tot 33 meters per sekond afleggen, terwijl hij met de vleugels slaat.

De snelheden door den mensch bereikt bij middel van machienen of rijtuigen zijn onbeduidend. Een schaatzenrijder kan 9 tot 10 meters per sekond, een zwemmer 1 met., een Duitsch soldaat, 5 kilom. per uur en een wandelaar 3 kilometers per uur bereiken.

Het rekord van de aanhoudende snelheid is door de valk bereikt, die in eenen trek van Noord-Amerika naar Noord-Duitschland vliegt en dezen grooten afstand aflegt in 11 uren.

Verzekering.

Iedereen kent de verzekeringsmaatschappijen waar, mits jaarlijksche betaling van zekere som gelds min of meer aanzienlijk volgens de omstandigheid, men in alle geval van ramp of onheil, schadeloos gesteld wordt. Overal immers op onze dagen treft men soortgelijke maatschappijen aan, van alle slach en kleur, waar ieders lust en begeerte.

Zoo kan men zijn eigendommen, huizen, meubelen en geriet tegen brandgevaar verzekeren.

De landbouwer verzekert zijne vruchten ten velde tegen de verwoesting, door hagel of storm aangericht.

De scheepreeder sluit eene verzekering, voor 't geval dat zijne vaartuigen op zee, door schipbreuk of ongeval zouden vergaan.

Zoo is men vol zorg en kommernis voor het tijdelijke, voor het vergankelijke; en eilaas! het geestelijke en het eeuwige verliest men zoo dikwijls uit het oog. De belangen der ziel, daar denkt men doorgaans niet aan, ofschoon men ze, eerst en bovenal, zou moeten verzekeren tegen de overgroote zware ramp die haar bedreigt, 't is te zeggen tegen de vreeselijke pijnen der hel.

Deze verzekering draagt den naam van *staat van gratie*; want *wil* men de hel ontgaan en den hemel binnentreden zoo wordt er volstrekt vereischt dat men met God in vriendschap leve, en de ziel, tegen de hel verzekeren, van doodzonde bevrijde.

De Vrouw zonder Vingerhoed.

De *vrouw zonder vingerhoed* is een zonderling wezen: mistrouwt ze. Bij de *vrouw zonder vingerhoed* heerscht wantorde en verwarring. Ongelukkig de man wien zij toebehoort! ongelukkig hare zonen, ongelukkig nog meer hare dochters.

Als gij een huis binnentreedt, zoekt den vingerhoed der vrouw, als de vingerhoed in gebruik is; als hij op de tafel of op de schouw ligt, wees verzekerd, dat alles in dit huis wel geschikt en geordend is. De zonen zijn eerbiedig en bedaard, de dochters werkzaam en verstandig, en de huisvader geerbiedigd en bemind. Maar is de vingerhoed in de lade, is hij glansloos, heeft de naald hem niet blinkend gemaakt, dat zegt u, dat de vrouw zich aan de kaartwaarzeggerij overgeeft, hetgeen de opperste domheid verraadt; dat zij eene ijdele wauwelaarster is; de huisvader wordt slecht bejegend en vindt in haar een monkenden knorrepot; de zonen zijn in het pensionaat van hun zevende jaar, de dochters ontvangen hunne opvoeding van eene kamermeid.

Dan bestaat er ook nog de vrouw wier vingerhoed onvindbaar is. Deze vervangt de naald met spelden, en is nog de *vrouw zonder vingerhoed*. Bij deze is de maister een orakel, en maakt de modist de wet; onder deze wet ontbreekt de tijd om den man te gehoorzamen en de kracht om de kinderen te gebieden.

De *vrouw zonder vingerhoed* ontbijt in 't bed, zij verslindt romans, en staat zoo laat mogelijk op.

Nutteloze mannen zijn degenen, die haar de meeste diensten bewijzen; met en voor hen werkwist zij haren tijd en brengt haar huishouden tot ondergang. Onnoembare vrouwen, zooals zij, vrouwen zonder vingerhoed, zijn het voorbeeld dat zij navolgen. Met ze de straten te zien dewarwandelen, herken ik de *vrouw zonder vingerhoed*: hare kleederen zijn of te lang of te kort.

De *vrouw zonder vingerhoed* woont op al de verdiepen, zoowel op de zolderkamer als op de eerste verdieping. Zij bewoont een *hotel* of haar *hotel*, en soms paleizen. Men vindt ze ook wel op straat. Overal is zij dezelfde, en wat haar overal kenmerkt is de domheid en gekheid. De *vrouw zonder vingerhoed* is altijd zonder verstand

De man overdenkt, wandelende of zittende in zijne studeerkamer; de vrouw, naaiende; gaande, is zij verstrooid en verveelt zich; biddende, smeekt zij en overdenkt niet. Opdat de vrouw overdenke, moeten hare vingers in beweging zijn. De *vrouw zonder vingerhoed* doet niets en vindt den tijd niet om iets te doen. Haar leven wordt verslonden door het niet. Voor haar zijn de nachten kort, en de dagen bestaan niet. Zij doet, en verricht niets; zij spreekt, en zegt niets; voor de *vrouw zonder vingerhoed* is het leven kort en komt de dood haastig.

Wat de *vrouw zonder vingerhoed* het meest onbekend is, is het medelijden; komt zij tot zekeren ouderdom, dan wordt zij eene geldduivelin en barsch tegenover de fouten van het zwakke menschdom; zij verstaat dan noch vergeeft de fouten, gelooft aan geen leedwezen, en springt over de schanden en schandalen van haar eigen leven, om anderen te vervloeken en te verwenschen.

Zij worstelt tegen den ouderdom met al de krachten der huidverfraaiende pommaden, welke hare jonge jaren opsierden, en zal tegen den dood strijden met al de macht der *philosophie* die zij uit hare romans geput heeft. — De dood zal haar te midden harer hartscheurende droefheid over het vervlogen en onherstelbaar verleden wegrukken, zonder dat noch bloedverwanten, noch vrienden hare laatste stonden zullen bijwonen.

GEMEENTERAAD

VAN TONGEREN.

Zitting van zaterdag 29 April 1905.

Tegenwoordig: MM. MEYERS, burgemeester, DELVIGNE en MODAVE, schepenen; DECKERS, JACQUES, SCHAETZEN, STOFFELS, VONCKEN en ZEEGERS, leden.

M. VAN ORMELINGEN, belet zijnde verontschuldigd zich de zitting niet kunnen bij te wonen.

M. DE BURGEMEESTER geeft lezing van eenen brief van M. Nelissen, Bestuerder der Gemeentejongensschool, waardoor deze aan den raad laat weten dat de jaarlijksche vergadering van het Werk tot Bescherming der dieren, beplantingen en gebouwen zal plaats hebben maandag aanstaande, om 9 ure, in eene der klassen der school. Hij noodigt tevens de leden van den raad uit deze vergadering met hunne tegenwoordigheid te willen vereeren.

M. DE BURGEMEESTER zegt dat dit een uitmuntend Werk is, en raadt de leden dringend aan deze vergadering bij te wonen.

Er wordt lezing gegeven van eenen brief protesteerenden tegen de nieuwe aurregeling van den tram Tongeren-Gortessem, en aan den raad vragende nijnen invloed te gebruiken om het aanleggen der lijn Tongeren-Bommershoven te bekomen.

M. DE BURGEMEESTER doet opmerken dat, nadat de Nationale Maatschappij het ontwerp der lijn Tongeren-Waremme-Heerster studie gelegd heeft, het hem onwaarschijnlijk voorkomt dat de Maatschappij zich gunstig zal verklaren aan het aanleggen van den tram Tongeren-Bommershoven.

M. DE BURGEMEESTER zegt dat hij eenen brief ontvangen heeft van het Algemeen Bestuur der Posterijen, aan den raad vragenden zijn advies te geven nopens het overbrengen van het Postbureel van Tongeren naar den eigendom thans bewoond door de Broeders Maristen. Een nieuw Postbotel zou er gebouwd worden.

De bevoegde commissie zal zich vereenigen ten einde de stukken en de plannen te onderzoeken.

De raad gaat over tot de dagorde.

Plan van rechtlijning langs de Regulieren, kant van den boulevard.

Na verslag, gegeven door M. Schepen Modave, beslist de raad de thans bestaande rechtlijning voort te zetten.

Vraag om het plaatsen van palen op de stadswegen, voor het aanleggen van den telephoon.

Goedgekeurd.

Stadswal. — Verzoekschrift. — Vraag om afwerping. — (Vervolg van de bespreking der zitting van 21 April.)

M. DE BURGEMEESTER zegt dat hij verlangt eenige opmerkingen te maken betreffende dit onderwerp. Er bestaan drie vragen van afwerping; eene vraag om gedeeltelijke afwerping, en twee vragen om totale afwerping. De eerste komt van M. Constant Moens, de tweede sprut voort uit het voorstel ingediend door M. Voncken, en de derde komt van wege inwoners der Maestrichterstraat, langs den Noorderkant wonende.

M. DE BURGEMEESTER zegt dat hij zal beginnen met de kwestie te stellen en met ze op te lossen. Voor zijn deel denkt hij dat, zoo het noodig geoordeeld wordt de wal gedeeltelijk af te werpen, tusschen de Vermeylenstraat en den Schuttersgang, er geene reden meer zijn die zich zouden verzetten tegen de totale afwerping. Niemand begrijpt de redenen die zouden pleiten voor eene gedeeltelijke afwerping. Wat de totale afwerping betreft, dat is eene kwestie die niet nieuw is. M. Voncken heeft herinnerd dat deze kwestie over vijf jaren besproken is geworden. Op dat tijdstip maakten andere leden dan heden deel van den gemeenteraad. Maar de kwestie is veel ouder. M. Voncken schijnt vergeten te hebben wat over vijf jaren gebeurd is. Men moet eerst en vooral het § 8 van artikel 76 der gemeentewet niet uit het oog verliezen. Dit paragraaf zegt dat alle beraadslagingen van den gemeenteraad die betrekking heeft op de afbraak of herstelling van oude monumenten of oude zaken die aan het verleden herinneren en een oudheidkundig karakter hebben, onderworpen is aan het advies der Bestendige Deputatie en aan de goedkeuring des Konings. M. Voncken heeft enkel gezegd dat het Gouvernement in 1892 de beraadslaging van den gemeenteraad van Tongeren, die de afbraak van den stadswal betrof, niet goedkeurde.

M. DE BURGEMEESTER zegt dat hij op dat tijdstip tegen de afwerping gestemd heeft, hij zal zulks heden nog doen. In dien tijd heeft niemand invloed aangewend bij het Gouvernement. Meer dan ooit heeft het Gouvernement het oog op alle soortgelijke werken. De wal is gerangschikt in de eerste klas der oude monumenten, en welkdanig de beraadslaging ook weze die de raad zal nemen, geen enkel uitvoeringsmaatregel zal mogen genomen worden, alvorens de Koninklijke goedkeuring bekomen te hebben, gelijkvormig paragraaf 8 van artikel 76 der gemeentewet. Reeds in 1896 en in 1894, heeft de Koninklijke Commissie der Monumenten zich vijandig verklaard aan de afbraak der muren van den wal. Zij zegt dat deze afbraak betreurenswaardig zou zijn en dat niets dezelve wettigt. Zij zegt dat deze muren van uit den tijd der Romeinen dagteekenen en waarschijnlijk de laatste Romeinsche overblijfselen zijn, die zich in België buiten den grond verheffen. De Commissie heeft op dat tijdstip aan den gemeenteraad gevraagd een plan te maken, dat, ofschoon er verscheidene doorgangen zouden gegraven worden, toch de oude muren zou behouden.

M. de Burgemeester zegt dat, na deze stukken gelezen te hebben, niemand zich nog zou kunnen inbeelden dat het Gouvernement thans genegen zou zijn van gedacht te veranderen nopens deze kwestie. Indien de raad heden de afwerping van den wal stemde, zou deze beraadslaging hetzelfde lot ondergaan als die van over vijf jaren. Het gouvernement zou voorzeker antwoorden dat het deze kwestie reeds van over vijf jaren opgelost heeft, en het zou opnieuw weigeren de beraadslaging van den raad goed te keuren.

Men herinnert zich de ondervraging van M. Picard in den Senaat, over de afwerping van den wal. Te Tongeren heeft men op schandelijke wijze algebroken. Toen M. Picard aangekondigd had dat hij in den Senaat eene ondervraging zou doen over de afbraak der oude muren van Tongeren, was het de plicht van den Burgemeester van Tongeren in deze bespreking tusschen te komen. Reeds in 1865, gaf M. François Driesen een vlugschrift uit, protesteerende tegen de ontworpene afbraak aan de Maestrichterpoort, ten einde de koeimarkt en de nabijgelegen Square aan te leggen. Op hetzelfde tijdstip, voerde M. Gerard Jansen, Apotheker te Tongeren, een hevigen veldtocht tegen hetzelfde ontwerp. En nochtans destijds was er enkel kwestie van de afbraak van sommige muren, die in niets te vergelijken waren met den later algebroken Saxteren!

M. Voncken heeft herinnerd wat hij over vijf jaren in den raad gezegd heeft. Men heeft te veel algebroken te Tongeren, zegt hij, en nochtans zijne gevolgtrekking is: Laat ons afbreken! M. Voncken heeft in de bespreking den naam genoemd van M. Coart, en gezegd dat men insgelijks algebroken heeft terwijl hij schepen was. In 1885, heeft M. Coart voorgesteld de helling van den wal, achter den tuin van M. Zeegers, een weinig te verzachten. Om de helling te verminderen moest men vier boomen uitkappen. Deze vier boomen werden te koop gesteld. Toen zonden de inwoners der Maestrichterstraat een verzoekschrift aan den raad, vragende om den verkoop dezer boomen niet goed te keuren. In dit verzoekschrift zeggen zij dat de wal achter de Maestrichterstraat het eenige overblijfsel is van het oude Tongeren. Er bestaat ten andere geene enkele ernstige beweegreden ten gunste der afwerping van den wal, afwerping die voor gevolg zou hebben den handel van de Maestrichterstraat af te wenden, en die nog voor gevolg zou kunnen hebben de afwerping van den wal tegenover de Concordia en misschien der Moorepoort zelf.

De beweegredenen van M. Voncken, zoo gaat M. de Burgemeester voort, zijn van eene onbegrijpelijke lichtzinnigheid. Indien men den wal afwerpt achter de Maestrichterstraat, welke redenen zou men hebben om den wal achter de Moorenstraat niet af te werpen? De inwoners dezer straat kunnen dezelfde beweegredenen doen gelden als die der Maestrichterstraat. Hunne belangen zijn dezelfde, en men zou deze afwerping moeten stemmen, zoowel als die van den wal achter de Maestrichterstraat.

De kwestie der afwerping van den wal achter de Maestrichterstraat, werd reeds gesteld in 1896, in 1893 en in 1887. Wanneer er kwestie was van het uitkappen van vier boomen, hebben 131 inwoners der Maestrichterstraat geprotesteerd.

M. Voncken heeft nog de namen genoemd van MM. Van Muysen en Jaminé. Hij zou insgelijks dien van M. Vandermeeren hebben kunnen noemen. Het is deze laatste die, over honderd jaar, zonder eenige toelating, den tempel deed afbreken toegewijd aan de Zon, gelegen tusschen het kapittel der Hoofdkerk en het huis thans bewoond door M. Bremans. Toen M. Jaminé burgemeester was, heeft men de helling afgeworpen die bestond tusschen de Koeimarkt en de Clarissenstraat. Zulks heeft plaats gehad in 1865, weinigen tijd voor het bezoek des Konings te Tongeren. Wie heeft op deze plaats gebouwd? Niemand. Het is op dat tijdstip dat de liberalen M. Schaetzen aanraadden, hem betichtende den handel uit de Maestrichterstraat te willen wegleiden. M. Perreau was burgemeester toen men de afwerpingen deed tusschen de Hasseltsche- en de Luikerpoorten. Na de wallen afgebroken te hebben, heeft men nog den Saxteren afgeworpen, die men nochtans besloten had te behouden. Herinnert u de moeilijkheden en de processen, waarin de stad gewikkeld geweest is na deze afbrekingen. Tot in 1886, is de Boulevard tusschen de Kruis- en de Hasseltsche-poorten in eenen toestand gebleven, onwaardig van het kleinste dorp. Al deze werken hebben overgroote onkosten na zich gesleept. M. Voncken spreekt over de uitbreiding die de handel tengevo ge deze afbraak zou nemen, en over de talrijke huizen die men zou bouwen, als de wal eens zou afgeworpen zijn. Er zijn nochtans niet veel woningen gebouwd tusschen de Hasseltsche- en de Luikerpoorten na de afwerping dezer wallen, afwerping die dagteekent van 1872.

De stad zou ten andere weinig profijt trekken uit de te verkoopen gronden achter de Maestrichterstraat. Indien, zooals M. Voncken zegt, ten gevolge der afwerping, eene nienwe straat zich zal aanleggen achter de Maestrichterstraat, zal zij enkel schade veroorzaken aan de Maestrichterstraat. Er zouden daar magazijnen, kofliehuizen, enz, komen in de nabijheid der tramstatie. Van daar, rechtstreeksche concurrentie aan de Maestrichterstraat.

Het is niet het openbaar belang, dat deze kwestie der afwerping beheerscht. Hier geldt het slechts het persoonlijk belang, — zeer billijk, ten andere — van 37 reinende eigenaars.

M. SCHAETZEN zegt altijd partijganger geweest te zijn van het schoone, van het schilderachtige. Zijne gevoelens nopens dit punt zijn gekend, zegt hij. Het zou eene groote fout zijn de geheele wallen, die een oudheidkundig karakter hebben, af te werpen. De raad zou mischien de afwerping kunnen stemmen van het gedeelte tusschen de Vermeylenstraat en den Schuttersgang. Deze beraadslaging zou onderworpen worden aan het advies van het Gouvernement, advies dat men niet kan voorzien. Maar in geval van gedeeltelijke afwerping, zou men het overblijvende gedeelte der oude muren moeten herstellen. Wat het pijnlijkste is voor de vreemdelingen die te Tongeren aankomen, is de toestand der verbrokkeling te

---

OOM HANS.

18de vervolg.

Günther deed deze belofte uit goedhartigheid, doch dacht toen hij het deed, niet, dat hij nauwelijks in Europa geland, den Amerikaanschen tooneelspeler in een afgelegen deel van zijn vaderland zou ontmoeten, op het oogenblik dat deze beproefde een geheel nieuwe rol op het wereldtooneel te spelen.

Wat hij nooit had kunnen denken, gebeurde echter en Erik was heden morgend aan de kleine statie in de gelegenheid geweest om M. Bend de groeten zijns vaders over te brengen.

Van dit feit verhaalde hij mevrouw von Burghofen niets. Zijn overige meedeelingen waren immers meer dan voldoende om de oude dame te schokken.

Angstvallig had ze dezen morgend op Erik's komst gewacht, en hem nog onderscheidene vragen voorgelegd. Wat haar, evenals oom Hans het meest verontrustte, was de onzekerheid over den dood der kleine Anita. Wellicht leefde de dochter van Lotharius nog, maar waar, en in welke omstandigheden? Had men ter rechter tijd bericht gekregen van Mr Olivier's verdwijning en geweten, dat er vermoeden had bestaan, dat zij naar Europa op reis was gegaan, dan zouden de nasporingen betrekkelijk gemakkelijk geweest zijn. Thans echter, na verloop van achttien jaren, schenen de moeilijkheden zeer onoverkomelijk. Niettegenstaande dit waren moeder en zoon vast besloten, niets onbeproefd te laten, en door krachtdadig handelen, mogelijkerwijze nog eenig licht in de zaak te brengen.

Hoe eene wonderbare beschikking hen weldra reeds die opheldering zou verschaffen, vermoedden ze niet. Evenmin wist de bescheiden Annetta, dat het volgende uur den sluier zou opheffen, die haar verleden in het duister hulde.

Nog slechts weinige minuten scheidden haar van het oogenblik, waarop zij, het arme, naamlooze meisje, alles zou vinden, wat ze in haar stoutste verbeelding niet had kunnen hopen. Ze gaf zich overigens niet over aan hoopvolle droomerijen; ze zat beneden in de huiskamer en wachtte met angstig kloppend hart Erik's komst. Wat deze met mevr. von Burghofen te verhandelen had, wist zij niet; bescheiden had ze zich teruggetrokken, overtuigd, dat hij tot haar zou komen. Ze had hem immers dien morgend opheldering beloofd en was voornemens hem die thans te geven. Op deze zou weliswaar de scheiding volgen, doch het was nu eenmaal haar meening, dat hieraan niets te veranderen viel.

Uit deze droevige gedachten werd ze door Günthers binnentreden gewekt.

— Eindelijk vind ik u dan, mijne lieve Annetta! Nu ontvlucht ge mij niet meer! riep hij vroolijk. Wees maar gerust, als een muisje zoo stil, zal ik alles aanhooren, wat ge verplicht meent te zijn, mij te moeten zeggen, maar plechtig verzeker ik u vooraf, dat niets in staat zal zijn, mij te bewegen u uw woord terug te geven. Ge zijt mijne verloofde, mijne bruid — ik heb het oom Hans reeds medegedeeld. En nu, schat, spreek, ik ben geheel gereed!

Weldra verging hem den lust tot schertsen, toen Annetta eerst schuchter, en vervolgens smartelijk aangedaan, hem mededeelde wat vader Norden haar had toevertrouwd in het kleine kamerke op dien guren Aprildag. Alle polsen begonnen bij Erik te kloppen; hoe verder het meisje met haar verhaal kwam, des te onrustiger werd hij; hij kon niet meer toeluisteren als een muisje, zoo stil!

— Annetta! riep hij buiten zichzelve, ik kan u zeggen, wie uwe grootmoeder was, wie uwe ouders waren! Zeker, zeker — er valt niet meer te twijfelen — maar kom, ik wil niets zeggen, niets uitspreken, vóór ge den majoor en zijne moeder alles hebt meegedeeld, wat de oude muzikant u heeft verhaald.

Hij vloog de kamer uit, om onmiddellijk oom Hans te halen.

Annetta begreep zijne handelwijze niet, doch voegde zich naar zijnen lust.

Ten aanhoore van hare oude, goede vriendin en van Hans von Burghofen herhaalde ze wat ze over ongeveer twee jaren van den ouden Norden had vernomen.

De grijze dame sloot het meisje in hare armen en noemde haar ouder kussen hare kleindochter. Evenals zij hadden de majoor en Erik Günther de volle overtuiging, dat de in H. overledene vreemdelinge, Mr Olivier geweest en Annetta, dientengevolge Anita von Burghofen, de dochter van Lotharius was.

Groot was de ontsteltenis en ontroering bij deze ontdekking; het kalmste nog was de oude mevrouw von Burghofen.

— Nu weet ik, sprak ze peinzend, wat mij van den beginne af aan zoo machtig tot u trok, mijn kind! Iets in uw wezen herinnerde mij aan Lotharius en uwe oogen geleken op die, waarin ik vroeger had gezien, ze gelijken op de oogen uwer moeder. Wel heb ik mijne schoondochter slechts korten tijd gekend, maar nu zie ik het duidelijk: ge gelijkt op haar, uw oogopslag is als de hare.

Oom Hans was evenzeer vol goedheid jegens Annetta.

— Niets, verzekerde hij, zal nagelaten worden, om de bewijzen machtig te worden, die de identiteit van de dochter mijns broeders bevestigen zullen. Günther en ik zoeken onmiddelijk den muzikant Norden op en de overheden in H. De kleeren, die uwe grootmoeder gedragen heeft, benevens het kleine koffer zullen daar, hoop ik, nog bewaard worden.

Deze opmerking herinnerde Annetta aan hetgeen in haar bezit was.

— Mijne kleerkes, alsmede een schoon juweelkistje overhandigde vader Norden mij: beide heb ik hier.

Natuurlijk moest ze deze gewichtige getuigen dadelijk halen. Met weemoedige teederheid, beschouwde mevrouw von Burghofen de verbleekte kleedingstukken. Nauwelijks echter had Günther het kunstig ingelegde kistje gezien, of hij riep uit:

— Dat is Mexikaansch werk. Ik ken deze specialiteit van eene bekende firma te New-York, die heden nog het artikel in den handel brengt; het wordt meer geroemd wegens zijn praktische inrichting. Heeft het kistje nog een geheim vak?

— Neen, antwoordde Annetta.

— Dat verwondert me, hernam Günther.

Hij onderzocht nauwkeurig het massieve metaalbeslag van het kistje, en vond aan de eene zijde ervan eene nauwelijks merkbare verhooging. Een stevige druk erop en het beslag week eenigszins terug, eene kleine oppervlakte werd zichtbaar; een tweede druk daarop bracht eene veer in beweging, die den binnensten bodem van het ledige kistje genoegzaam in de hoogte dreef, dat men hem vatten en oplichten kon. Datgene, wat voor den bodem doorging, was slechts het bovenste deel ervan, de zolderring van een dubbelen bodem tusschen welke eene tusschenruimte een geheim vak vormde.

Deze geheime afdeeling was in Annetta's kistje niet ledig. Verscheidene papieren lagen erin. Boven op de laatste brief van Lotharius von Burghofen aan zijne schoonmoeder; verder naar onder de doopakte van den kleinen Harold en eenige kostbare kleinooden, gewikkeld in een papier, waarop eene bevende hand had geschreven: « Deze behooren toe aan mijne kleindochter, Anita von Burghofen, haar alleen. Anita Olivier. »

Wat er bij het vinden van dit gewichtig document omging in de gemoederen der aanwezigen, behoeft geen nadere beschrijving.

Allen twijfel was thans opgeheven. Het document in verband met de getuigenis van den ouden Norden en de overheden der kleine badplaats maakte, dat er niet meer te twijfelen viel. Hans von Burghofen en zijne moeder erkenden dadelijk Annetta als nicht en kleindochter.

— Gods wegen zijn ondoorgronddelijk! sprak de oude dame, welk eene vreugde, dat ik dit nog heb mogen beleven!

Het meest geschokt, ja verschrikt over dezen omkeer der zaken, was Erik Günther. Eene hem anders geheel vreemde verlegenheid maakte zich van hem meester; hij en Anita schenen hunne rollen te hebben verwisseld; want de laatste was het thans die hem hartelijk toefluisterde:

— Nu ben ik blijde uwe bruid te zijn! Van al het geluk dat ge mij hebt meegebracht, is toch dit het beste, uwe trouwe liefde en uwe belofte, dat niets in staat zou zijn, om u te bewegen mij mijn woord terug te geven!

○○○—○○○

XIV.

Eindelijk gevonden.

Terwijl de oude dame, oom Hans en het gelukkige paar door de gedane ontdekking geheel in beslag werden genomen, bevond Hilda zich alleen in hare kamer. Ook in haar binnenste stormde het. Günthers meedeelingen betreffende den Amerikaan, hadden haar geheel van haar stuk gebracht en de openhartige wijze waarop ze oom Hans alles had toevertrouwd, was niet in staat geweest, haar tot kalmte te brengen. Zij gevoelde zich zoo overspannen, dat ze zich een oogenblik moest neerleggen om eenigszins tot rust te komen.

Zoo lag zij dan in de schoone stille kamer op hare sofa en allerlei gedachten spookten haar door de hersenen. Duidelijk zag ze het gevaar, waarin ze verkeerd had. Een goede engel had over haar gewaakt. De geest van reine liefde had haar er voor bewaard het slachtoffer te worden van een bedrieger, die zich aan haar vertoond had in de gedaante eener schitterende partij. De veertiendagsche bedenktijd, die ze gevraagd had ten einde met haar eigen hart te raadplegen, had haar behoed voor bitter verdriet en wreede ontgoocheling.

Zooals later bevestigd werd, was de tooneelspeler Bend inderdaad wegens zijne medeplichtigheid aan den grooten juweelendiefstal naar Europa ontweken, en door een medeplichtige gewaarschuwd, dat de verdenking op hem was gevallen, begaf hij zich naar een deel van Duitschland, dat weinig door rechtsgeleerden bezocht werd.

Daar, in de kleine residencie, bracht hij met goed gevolg zijne kunst in toepassing door de rol van rijk vreemdeling te spelen.

Als zoodanig kwam hij in kennis met luitenant von Schwarzenberg en hoorde in zijn omgang met deze de namen van Burghofen en Hohenhausen noemen, alsmee bijzonderheden omtrent de toestanden daar, welke de jonge loshol gedachteloos uitkraamde.

De sluwe Amerikaan verstond de kunst, hem aan het vertellen te krijgen en maakte daaruit zijne gevolgtrekkingen. De naam Burghofen was hem niet vreemd. Als knaap had hij dikwijls genoeg de treurige geschiedenis van Mr Olivier gehoord, wier schoone dochter in Duitschland als barones von Burghofen was gestorven.

In weerwil van hunne zucht naar vrijheid, zijn de Amerikanen bijzonder gesteld op titels en de jonge Bend was de naam en beteekenis ervan vast in het geheugen gebleven.

Eerst echter toen hij dien naam zoo dikwijls in Schwarzenberg's mond hoorde en Hilda leerde kennen, ontwierp hij zijn vermetel plan. Hij zag er niet de minste zwarigheid in, zich uit te geven voor den zoon van Lotharius von Burghofen. De kunst van liegen en bedriegen verstond hij: meermalen, het laatst bij den juweelendiefstal, had hij dit bewezen. Zoo noodig had hij er ook niets tegen op van eenige papieren te vervalschen; voorzeerst echter was het zaak, gebruik te maken van zijne bekendheid met de omstandigheden.

Gelukte hij er slechts in, de liefde der opperviakkige schoone Hilda te winnen, dan had hij met den majoor licht spel. Hij kende hem nog niet persoonlijk, doch te oordeelen naar de woorden van den buitenaat was deze een oud man, die de wereld moede was en het leven slechts aanzag door de oogen zijner jeugdige lievelinge.

Niemand kon hem den weg tot bedrog beter banen dan Hilda. Was hij eenmaal met haar verloofd, of met haar getrouwd, dan erkende de oude baron hem zeker gaarne als neef en zou hij diens vertrouwen wel weten te winnen. Bezat hij dit eenmaal, dan waren er wel bewijzen te vinden voor zijn beweeren; met geld en een weinig vermetelheid doet men veel in de wereld. Wie zou zijn bedrog vermoeden?

Mr Olivier was al lang dood; van het bestaan harer zuster, de oude, half krankzinnige Miss Belinda, had men te Hohenhausen zelfs geen flauw vermoeden; doch aangenomen, dat zijn plan ten gevolge van onvorzichtigen mislukte, dan maakte hij alleen gebruik van de gelegen-

Maladies de la gorge du nez et des oreilles. **Docteur Sonval**, médecin spécialiste, RUE DES CHAMPS 31 Liége, consultations de 8 à 10 h. et de 2 à 4 h. le dimanche de 8 h. à 10 h.